

РЕЦЕНЗІЇ

DOI 10.31494/2412-9208-2018-1-2-299-303

Любов Канішевська,

доктор педагогічних наук, професор,
головний науковий співробітник Інституту проблем виховання
НАПН України
mazila060192@ukr.net

**ВИХОВНИЙ АСПЕКТ У МОДЕЛЮВАННІ ПРОФЕСІЙНО
ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО ОСВІТЬОГО ПРОСТОРУ
В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ**

Рецензія на монографію Петько Людмили Василівни “Єдність навчання і виховання у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету” (Київ: Талком, 2017)

Original manuscript received August 19, 2018
Revised manuscript accepted September 22, 2018

ABSTRACT

In the work the review on the monograph of Liudmyla Petko “The unity of teaching and education in forming of professionally oriented foreign educational environment in conditions of the university” is presented. There have been analyzed the content of every part and there have been defined the scientific value and practical meaning.

Монографія є комплексним міждисциплінарним дослідженням, у якому розкрито теоретико-методичні засади реалізації принципу єдності навчання і виховання у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища (ПОІНС) в умовах університету, з огляду на те, що соціальні, економічні та політичні зміни в сучасній Україні передбачають активний пошук нових шляхів підвищення ефективності цього процесу. Тому поява рецензованої монографії є вагомим подією у вітчизняній педагогічній науці, а її актуальність і своєчасність – беззаперечною.

Монографія (обсягом 337 с.) складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У вступі до монографії автор чітко обґрунтовує актуальність теми дослідження, формулює суперечності між: вимогами українського суспільства до виховного процесу і можливостями забезпечення єдності навчання і виховання в умовах університету; необхідністю розвитку духовного світу студентів та акцентуалізацією на майбутній професійній їх підготовці; важливістю реалізації принципу виховання як невід’ємної складової освітнього процесу в умовах університету та відсутністю відповідних досліджень застосування його у формуванні професійно

орієнтованого іншомовного навчального середовища; широкими можливостями наявного виховного потенціалу, закладеного в навчальній дисципліні “Іноземна мова” та його використанням у формуванні ПОІНС в умовах університету із залученням інноваційних методів навчання та виховання; гуманістичними потребами, особистісними інтересами студентів і проблематичністю творчої їх самореалізації; відповідністю ціннісних, гуманістичних потреб, інтересів, особистісних прагнень і проблем сучасного студента і реальними можливостями їх реалізації у формуванні ПОІНС в умовах університету; існуванням різномірних культур та здатності майбутнього фахівця до взаємодії з людьми з різними традиціями і культурами в глобалізованому світі; реалізацією принципу єдності навчання і виховання у формуванні ПОІНС в умовах університету та науково-методичним його забезпеченням.

Зазначені суперечності обґрунтовують актуальність проблеми реалізації принципу єдності навчання і виховання у процесі формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету та зумовлюють необхідність пошуку шляхів його організації під час формування ПОІНС в умовах університету, зокрема професійною спрямованістю навчання іноземної мови, можливостей змісту, методів і засобів навчання іноземної мови в контексті реалізації виховного принципу.

Автором чітко сформульовано завдання, вирішення яких послідовно представлено у відповідних розділах наукової праці.

У першому розділі *“Теоретичні засади застосування принципу єдності навчання і виховання у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету”* автором проаналізовано принципи виховання в просторі формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету; розглянуто проблему полікультурного виховання студентів у процесі формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища.

Дослідниця розглядає професійно орієнтоване іншомовне навчальне середовище як один із компонентів освітнього середовища університету, де пріоритетним визначається професійна іншомовна підготовка майбутніх випускників вищої школи на ринку праці в процесі навчання студентів іноземної мови за професійним спрямуванням, яке поєднує у своїй структурі освітній, навчальний, виховний, професійний, культурний, науково-дослідний, комунікативний, соціальний, комунікаційний зміст, що сприяє виявленню і розвитку потенційних можливостей особистості студента, стимулює самостійність, самоорганізацію, самовиховання і саморозвиток його особистості.

Автором обґрунтовується необхідність упровадження української національної ідеї в процес формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища, де національний компонент дисципліни “Іноземна мова” реалізується через українознавчий зміст: вивчення та розгляд впливу української культури на європейські й

загальносвітові культурні процеси, поєднання української культури з культурами інших народів світу, представлення української культури на світовому рівні, що розглядається важливою умовою професійного становлення студента з огляду на глобалізаційні та інтеграційні процеси, які відбуваються.

Подано практичне впровадження педагогічних ідей В. Сухомлинського у викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням в умовах вищої школи шляхом гуманізації освітнього процесу.

Також у першому розділі визначено і розглянуто базові моральні орієнтири сучасної студентської молоді, ставляться проблеми виховання сімейно-шлюбних відносин, стосунків між жінкою і чоловіком, міжлюдського розуміння діалогу, подолання проявів суїцидальної поведінки серед молоді.

Також значну увагу приділено вихованню таких загальнолюдських цінностей, як любов, кохання, честь; описуються брехня, нечесність, суїцид, маніпулятивна поведінка. Наводяться приклади розуміння цих феноменів з погляду філософії, психології, соціології, педагогіки та введення їх до професійної підготовки майбутніх випускників університетів шляхом формування іншомовного навчального середовища в процесі вивчення іноземних мов.

У другому розділі монографії *“Шляхи реалізації принципу єдності навчання і виховання у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища”* автором розглянуто шляхи реалізації принципу єдності навчання і виховання на підвалинах середовищного підходу в процесі формування ПОІНС та зроблено акцент на розвиток морально-етичних цінностей студентів закладів вищої освіти.

На прикладах американської кінострічки “Звуки музики” (реж. Р. Уайз, 1965 р., США), вітчизняної мелодрами “Криве дзеркало душі” (реж. М. Мехеда, сценарій А. Ольховської, 2013 р., Україна), “Заборонене кохання” (реж. Месуді Ерарслан і Хілал Сарал, 2008 р., Туреччина) доведено виховний потенціал методу case-study. У згаданих фільмах розглядаються питання, які стосуються кожної людини: кохання, сімейні конфлікти, подружні зради, суїцид, брехня, проблеми у вихованні дітей.

Дослідницею запропоновано роботу з іншомовними художніми творами, у яких розглядаються духовні цінності людини, пропонуються шляхи виховання студентської молоді в процесі формування ПОІНС.

Представлено етапи роботи у навчанні читання текстів: вступний, спонукально-мотиваційний, операційно-пізнавальний, контрольньо-оцінювальний та етап творчого переосмислення художнього тексту.

Автором наголошено, що процес формування гуманістичних цінностей особистості студента розглядається як науково обґрунтована система організації і стимулювання активної навчальної діяльності студентів, що базується на таких педагогічних умовах, які забезпечують розвиток усіх компонентів гуманістичних цінностей: когнітивного (уявлення й судження особистості про гуманістичні цінності, знання норм

гуманістичної поведінки у взаємодії з іншими, з природою), емоційно-мотиваційного (гуманні почуття, емоції, здатність до співчуття, мотиви і цілі, які лежать в основі дій і вчинків людини), поведінкового (уміння співпереживати, гуманні вчинки, готовність робити гуманний вибір в умовах життєдіяльності, ціннісне ставлення до себе, інших, природи).

У третьому розділі *“Потенціал іноземної мови у формуванні творчих здібностей особистості”* автором описано досвід підтримки та творчого розвитку обдарованих учнів у німецькомовних країнах Sankt Afra (м. Мейсен, Німеччина), а також МАН України.

Дослідниця доводить, що зміст предмета “Іноземна мова” у міждисциплінарному поєднанні з іншими предметами мистецького циклу в силу своєї специфіки сприяє всебічному розвитку особистості вихованців та їх гуманістичному вихованню на кращих прикладах, надбаних людством.

Також розглянуто питання щодо ролі учителя іноземної мови та шляхах упровадження педагогічних технологій у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища (технології розвивального навчання, інтенсифікації навчання на основі схематичних та знакових моделей, тестові технології, навчання в малих групах (з урахуванням здібностей школярів), метод проектів, технології навчання у грі, дискусії), що вимагають від студента активної, творчої, креативної професійної діяльності, коли майбутній викладач знає, пропонує шляхи і стимулює творчий розвиток особистості учнів).

Дослідницею описано розвиток творчих здібностей особистості з використанням “іграшки-ляльки”, втілення її в образ казкового персонажа як одна з умов для розкриття індивідуумом власних можливостей, що сприяє вияву і розвитку обдарованості дітей на прикладі проведення позакласних заходів на іноземній мові в закладі середньої освіти, а також мотивації до вивчення предмета “Іноземна мова” в інших учнів, їхнього саморозвитку, самодіяльності, самореалізації, співтворчості, співдружності.

Висновки до монографії сформульовані чітко й лаконічно, відображають основні наукові положення самостійно виконаного автором дослідження. Список використаних джерел налічує 492 найменування, представлені доробками як вітчизняних, так і зарубіжних науковців.

Рецензованому науковому дослідженню притаманна логічна стрункість, концептуальна цілісність і глибина проникнення в суть досліджуваної проблеми. Монографія добре проілюстрована рисунками, фото, прикладами вправ і завдань.

Базаперечною є наукова новизна проведеного дослідження, що засвідчує високу кваліфікацію автора, сучасне бачення досліджуваної проблеми.

Цільовою аудиторією рецензованої монографії є науковці, викладачі, аспіранти, магістри, студенти закладів вищої освіти, педагогічні працівники, усі ті, хто цікавиться проблемами виховання і навчання іноземних мов та розвитку особистості.

Література

1. Канішевська Л. В. Крокуємо до соціальної зрілості : наук.-метод. посіб. / Л. В. Канішевська. – К. : Ін-т проблем виховання НАПН України, 2011. – 175 с.
2. Канішевська Л. В. Формування цінностей сімейного життя старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів (2014) / Л. В. Канішевська // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – № 1 (18). – С. 297-305.
3. Петько Л. В. Розгляд граней поезії з майбутніми перекладачами / Л.В.Петько // Innovative processes in education: Collective monograph. – AMEET Sp. z o.o., Lodz, Poland, 2017. – 256 с. – P. 160-182.
URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/13194>
4. Петько Л. В. Єдність навчання і виховання у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету : монографія / Л.В.Петько. – Київ: Талком, 2017. – 337 с. ; бібліогр. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/18513> ISBN 978-617-7397-48-8
5. Сімейні цінності : комплекс навчальних програм сімейного виховання (9, 17, 35, 70 годин) [для учнів 8-9 класів] / О.В. Мельник (кер. авт. кол.), Т. В. Кравченко, Л.В. Канішевська, Г.Г. Ковганич, В. І. Кириченко, Л.В. Корецька, В. І. Прит. – Івано-Франківськ : НАІР, 2012. – 48 с.

АНОТАЦІЯ

У публікації представлено рецензію на монографію Петько Людмили Василівни “Єдність навчання і виховання у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету” [4]. Проаналізовано зміст кожного розділу рецензованого твору, акцентовано його наукову цінність і практичну значущість.

Дослідниця розглядає професійно орієнтоване іншомовне навчальне середовище як один із компонентів освітнього середовища університету, де пріоритетним визначається професійна іншомовна підготовка майбутніх випускників закладів вищої освіти на ринку праці в процесі навчання студентів іноземної мови за професійним спрямуванням, яке поєднує у своїй структурі освітній, навчальний, виховний, професійний, культурний, науково-дослідний, комунікативний, соціальний, комунікаційний зміст, що сприяє виявленню і розвитку потенційних можливостей особистості, стимулює її самостійність, самоорганізацію, самовиховання і саморозвиток.